

Förslag 2009-09-08

Förslag till gemensamma vattenskyddsföreskrifter för grundvattentäkterna Jästbolaget och Rotsunda i Sollentuna kommun samt Hammarby och Löwenströmska i Upplands Väsby kommun

Kommunalförbundet Norrvatten, Jästbolaget AB och Locum AB/Stockholms Stads landsting har upprättat detta förslag till gemensamma vattenskyddsföreskrifter för grundvattentäkterna Jästbolaget och Rotsunda i Sollentuna kommun samt Hammarby och Löwenströmska i Upplands Väsby kommun.

Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktszon samt primär, sekundär och tertiär skyddszon. Skyddsområdets avgränsning och skyddszoner framgår av kartor i Bilaga 1, 1A och 1B.

All verksamhet inom skyddsområdet ska bedrivas under iakttagande av sådana skyddsåtgärder att risken för spridande av förorening minimeras.

Definitioner:

Med hantering menas i dessa föreskrifter tillverkning, bearbetning, användning, spridning, behandling, förpackning, förvaring, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Med miljö- och hälsoskyddsnämnd menas den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Med avloppsvatten avses

- spillvatten eller annan flytande orenlighet
- vatten som använts för kylning
- vatten som avleds för avvattning från begravningsplats

Med dagvatten avses regn- och dräneringsvatten

1 VATTENTÄKTSZON

Inom vattentäktszonerna vid Jästbolaget, Rotsunda, Hammarby och Löwenströmska får endast drift av vattenverk och vattentäktsverksamhet bedrivas. Brunnar ska vara skyddade och hållas låsta. Till vattentäkterna hörande byggnader ska vara låsta. Vattentäktszon innefattar även område för bassänginfiltration vid Jästbolaget. Område för bassänginfiltration skall vara inhägnat och låst.

2 PRIMÄR SKYDDSZON

2.1 Hantering av petroleumprodukter, kemikalier m.m.

Hantering av för grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen såsom petroleumprodukter, kemiska bekämpningsmedel, fenolhaltiga preparat, tjärprodukter, salter m.m. får inte förekomma om inte annat anges i dessa föreskrifter. Oljetankar/cisterner får inte anläggas i mark.

Hantering av petroleumprodukter och kemikalier får endast förekomma för befintlig byggnads oljeförsörjning och för vad som erfordras för befintlig trädgårds- och jordbruksdrift eller drift av annan verksamhet som är tillåten enligt dessa föreskrifter.

Erforderlig hantering av kemikalier m.m. får också förekomma för den verksamhet huvudmännen bedriver, d.v.s. vattentäktsverksamhet, livsmedelsproduktion och sjukvård.

Se ”Upplysningar”, angående hantering av brandfarliga vätskor och transport av farligt gods.

2.2 Bebyggelse

Nya byggnader får inte uppföras utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Befintliga byggnader får inte ändras eller tas i anspråk för väsentligen annan verksamhet, utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

2.3 Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarlig verksamhet som kan utgöra risk för föroreningar av grundvatten får inte etableras. Befintlig verksamhet får bedrivas i den omfattning och med den utrustning den har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

2.4 Avloppsvatten

Avloppsvatten får inte släppas ut på eller i marken. Ledningar ska vara täta och underhållas så att förorening av grundvattnet inte kan ske.

Infiltration från befintliga anläggningar får ske i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Utsläpp av dagvatten från nyanlagda eller ombyggda hårdgjorda ytor av omfattning (såsom parkering för fler än 10 fordon, uppställning för fordon) får inte ske direkt till mark eller ytvatten.

2.5 Väg och järnväg

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus och vägsalt får inte förekomma.

Vägsaltning och användning av dammbindande medel får inte ske utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.

Nyanläggning och ombyggnad av väg eller järnväg får inte ske utan att erforderliga skyddsåtgärder vidtages för att hindra förorening av grundvattnet och ytvattnet.

2.6 Avfallshantering, tippning

Deponering eller mellanlagring av avfall eller förorenade massor, asfalt, bark etc. får inte förekomma.

Deponering av snö från hårt trafikerade ytor eller från vägar som saltas får inte förekomma.

2.7 Grönytor, trädgårds- och jordbruksanläggningar

Hantering av avloppsslam, naturgödsel och kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma. Kemiska bekämpningsmedel får användas för normal skötsel av trädgårdar, men ska ske restriktivt.

Nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar eller upplag av gödsel får inte anordnas.

Hantering av växtnäringsämnen för skötsel av grönytor, trädgårdar och jordbruk skall ske restriktivt.

Se "Upplysningar", angående spridning av kemiska bekämpningsmedel.

2.8 Schaktning, sprängning, fyllning m.m.

Uttag av berg samt naturliga jordlager såsom sten, grus, sand, lera och torv får inte förekomma.

Schaktnings- och fyllningsarbeten samt sprängning av berg som kan medföra risk för grundvattenförorening får inte förekomma. Mindre schaktningsarbeten får dock utföras inom tomtmark. Likaså får erforderliga arbeten för nyanläggning och underhåll av ledningar utföras.

Återfyllnad och fyllningsarbeten får endast ske med rena (inerta) massor.

Se "Upplysningar", angående tillstånd för materialtäkt

2.9 *Ändring av avrinningsförhållanden mm*

Ingrepp i jordlager och i berggrund som kan medföra ändring av betydelse för yt- eller grundvattenförhållandena, t ex grundvattenbildning eller avrinning, får inte förekomma.

Vid ianspråktagande av mark för nytt ändamål ska rör och brunnar för vatten- eller energiändamål som inte används fyllas eller tas bort. Fyllning ska ske med tätande av för grundvattnet ej skadligt material.

2.10 *Energianläggningar*

Anläggningar för uttag och lagring av energi i jord, berg, grundvatten och ytvatten får inte utföras. Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Tömning av fjärrvärmeledning får inte ske till mark eller ytvatten.

2.11 *Muddring och utfyllnad m. m. i sjöar och vattendrag.*

Utfyllnader i sjöar och vattendrag och muddring av bottensediment får inte ske.

2.12 *Fordonstvätt*

Fordonstvätt får endast ske på spolplatta med efterföljande höggradig rening.

3 SEKUNDÄR SKYDDSZON

3.1 *Hantering av petroleumprodukter, kemikalier m.m.*

Hantering av för grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen såsom petroleumprodukter, kemiska bekämpningsmedel, fenolhaltiga preparat, tjärprodukter, salter m m får inte förekomma om inte annat anges i dessa föreskrifter.

Hantering av petroleumprodukter och kemikalier får endast förekomma för befintlig byggnads oljeförsörjning och för vad som erfordras för befintlig trädgårds- och jordbruksdrift eller drift av annan verksamhet som är tillåten enligt dessa föreskrifter.

Se "Upplysningar", angående hantering av brandfarliga vätskor och transport av farligt gods.

3.2 Bebyggelse

Byggnader får inte uppföras om det kan leda till skada på grundvattnet. Befintliga byggnader får inte ändras eller tas i anspråk för väsentligen annat ändamål om det kan leda till skada på grundvattnet.

3.3 Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarlig verksamhet som kan utgöra risk för yt- och grundvatten får inte etableras utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Befintlig verksamhet får bedrivas i den omfattning och med den utrustning den har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

3.4 Avloppsvatten

Avloppsvatten får inte släppas ut på eller i marken utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Ledningar ska vara täta och underhållas så att förorening av grundvattnet inte sker.

Infiltration från befintliga anläggningar får ske i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Utsläpp av dagvatten från nytillkommande hårdgjorda ytor av omfattning (såsom parkering för fler än 10 fordon, uppställning för fordon) får inte ske direkt till mark eller till ytvatten.

3.5 Väg och järnväg

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus och vägsalt får inte förekomma.

Vägsaltning och användning av dammbindande medel ska ske restriktivt så att grundvattnet och ytvattnet inte förorenas.

Nyanläggning och ombyggnad av väg eller järnväg får inte ske utan att erforderliga skyddsåtgärder vidtages för att hindra förorening av grundvattnet och ytvattnet.

3.6 Avfallshantering, tippning

Deponering eller mellanlagring av avfall eller förorenade massor asfalt, bark etc. som kan påverka grundvattnet får inte förekomma.

Deponering av snö från hårt trafikerade ytor eller från vägar som saltas får inte förekomma.

3.7 Grönytor, trädgårds- och jordbruksanläggningar, skogsbruk

Hantering av växtnäringsämnen för skötsel av grönytor, trädgårdar, jordbruk och skogsbruk skall ske restriktivt.

Hantering av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan tillstånd från Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Kemiska bekämpningsmedel får användas för normal skötsel av trädgårdar, men ska ske restriktivt.

Nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar eller upplag av gödsel eller rötslam får inte anordnas utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Se ”Upplysningar”, angående spridning av kemiska bekämpningsmedel.

3.8 Schaktning, sprängning, fyllning m m

Uttag av berg samt naturliga jordlager såsom sten, grus, sand, lera och torv får inte förekomma. Befintliga täkter får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Återfyllnad och fyllningsarbeten får endast ske med naturliga rena (inerta) massor.

Se ”Upplysningar”, angående tillstånd för materialtäkt.

3.9 Ändring av avrinningsförhållanden mm

Ingrepp i jordlager och i berggrund som kan medföra ändring av betydelse för yt- eller grundvattenförhållandena, t ex grundvattenbildning eller avrinning, får inte förekomma.

Vid ianspråktagande av mark för väsentligen annat ändamål ska ej använda rör och brunnar för vatten- eller energiändamål fyllas eller borttagas. Fyllning ska ske med tätande av för grundvattnet ej skadligt material.

3.10 Energianläggningar

Uttag och lagring av energi i jord, berg, grundvatten och ytvatten får inte ske utan tillstånd av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Tömning av fjärrvärmeledning får inte ske till mark eller ytvatten.

3.11 *Muddring och utfyllnad m.m. i sjöar och vattendrag*

Utfyllnader i sjöar och vattendrag och muddring av bottensediment får inte ske utan prövning enligt miljöbalken.

3.12 *Fordonstvätt*

Fordonstvätt får inte ske på sådant sätt att mark och grundvatten kan förorenas.

4 TERTIÄR SKYDDSZON

Verksamheter får ej bedrivas på sådant sätt att det medför risk för förorening av mark, grundvatten eller ytvatten.

Motorbåtar får ej användas på sådant sätt att det medför risk för förorening av ytvatten. Båtmotorer får ej vara av 2-taktstyp. Befintliga 2-taktsmotorer får användas under en övergångsperiod av 8 år.

5 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

5.1 *Hörande av huvudmän*

I anmälnings-, tillstånds- och dispensärenden ska vattentäkternas huvudmän höras.

Det åligger ägare eller nyttjare av fastighet inom skyddsområdet att tillse att inträffade händelser, som kan medföra risk för försämrad grundvattenkvalitet, omedelbart rapporteras till Räddningstjänsten på telefon 112.

5.2 *Undantag*

Om det finns särskilda skäl och syftet med skyddsområdet inte motverkas kan länsstyrelsen medge undantag från föreskrifterna för vattenskyddsområdet. Samråd ska ske med huvudmännen för vattentäkterna.

5.3 *Ändring / utökning*

Ändring / utökning får inte ske av sådana befintliga anläggningar eller verksamheter som behandlas i avsnitten 2.3, 2.4, 2.7 och 2.10.

För ändring / utökning av sådana befintliga anläggningar eller verksamheter som behandlas i avsnitten 2.2, 3.3, 3.4 och 3.10 krävs tillstånd från Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.

5.4 *Skyltning*

Huvudmännen för vattentäkterna ska sätta upp informationsskyltar på väl synlig plats invid vägar som leder in i eller genom skyddsområdet, vid stränderna på berörda sjöar i området samt vid infart till område där det bedrivs vattentäktsverksamhet eller jord- och/eller bergtäktsverksamhet eller deponeringsverksamhet. Skytningen ska utföras enligt Naturvårdsverkets rekommendationer.

6 **UPPLYSNINGAR**

6.1 *Hänsynsregler*

I 2 kap miljöbalken finns allmänna hänsynsregler. Reglerna innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet. Dessutom skall densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, så är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

6.2 *Ersättning*

Bestämmelser om eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan i vissa fall ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående lagenlig markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

6.3 *Tillsyn*

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt miljöbalken och förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

6.4 Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening, skall omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Anmälan skall göras till den kommunala räddningstjänsten tel. 112, miljö- förvaltningen samt vattentäktens huvudman.

6.5 Påföljd

Överträdelse av skyddsföreskrifterna medför straffansvar enligt 29:8 § punkt 7 miljöbalken (1998:808). Den som med uppsåt eller oaktsamhet bryter mot föreskrifter om inskränkning inom vattenskyddsområde som meddelats med stöd av 7 kap 22 § miljöbalken kan dömas till böter eller fängelse i högst två år.

6.6 Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller nya bestämmelser i förordningar, som träder i kraft efter det att förevarande beslut fattas och utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

6.7 Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt dessa vattenskydds-föreskrifter befriar inte från skyldighet att begära prövning enligt annan lag eller författning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bl.a. vad som sägs i följande författningar:

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets *Föreskrifter och allmänna råd om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor* (NFS 2003:24, senast ändrad i NFS 2006:16), finns särskilda krav som gäller inom vattenskyddsområde. Det innebär bl.a. att ytor, på vilka brandfarliga vätskor hanteras, skall utformas på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas. Vidare skall informationsskylt om "vattenskyddsområde" vara uppsatt vid påfyllningsrör för tank inom vattenskyddsområde. Cistern, installerad efter den 5 juni 1990 med en sammanlagd volym som är större än 250 liter, skall ha sekundärt skydd. Detta gäller dock inte cistern som är belägen i pannrum eller motsvarade i bostadshus och som är under kontinuerlig uppsikt. Det sekundära skyddet skall rymma minst hälften av lagrad vätskevolym, dock minst den största behållarens volym och skall vara tätt och hållbart. Skyddet skall vara utformat så att kontroll är möjlig.

För befintliga cisterner som är belägna inom ett område som inte tidigare omfattats av vattenskydds-föreskrifter, gäller att de skall ha ett sekundärt skydd senast 3 år efter att dessa föreskrifter trätt i kraft.

Spridning av växtskyddsmedel (kemiska bekämpningsmedel)

I Naturvårdsverkets författningssamling, SNFS 1997:2, finns föreskrifter om användningen av växtskyddsmedel/kemiska bekämpningsmedel. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna skall tillämpas inom vattenskyddsområde finns i AR 97:3 och kompletterande råden i NFS 2000:7. Bestämmelserna innebär bl.a. att den som yrkesmässigt vill sprida växtskyddsmedel/kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde måste ansöka om tillstånd för detta hos kommunens miljönämnd.

Miljöfarlig verksamhet

I 9 kap. miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) finns bestämmelser om förprövnings- och anmälningsplikt vid etablering eller ändring av miljöfarlig verksamhet. Särskilda bestämmelser angående avloppsanläggningar behandlas i 12 – 16, 18§. Särskilda bestämmelser angående värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, yt- eller grundvatten behandlas i 17 - 18§

Materialtäkter

Materialtäkter tillståndsprövas av länsstyrelsen enligt 12 kap. miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

6.8 *Dispens*

Om särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen medge dispens från ovan meddelade föreskrifter. Länsstyrelsen hör berörda kommunala myndigheter och huvudmannen för vattentäkten i varje enskilt fall. I samband med sådan prövning kan dispensmyndigheten föreskriva särskilda villkor, som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap 2 § MB). Dispens får, enligt 7 kap 26 § MB, meddelas endast om det är förenligt med vattenskyddet.